

TÖÖLISTE HÄÄL

1932
1
MAI.

in

Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu läkitus

kogu maailma töölistele.

Esimesel mail, töö tähtsamal pühal, kutsub Rahvusvaheline Ametiühingute Liit uuesti kõiki töölisi rahvusvahelisele ühistundele.

Kõikjal, üle igasugu takistuste ja piiride kostku see hüüe, võitlushüüe, mis peab suurendama töölistkonna võitlusvõimet kapitalismi vastu. Kõik peavad veenduma, et

on olemas veel üks jõud,

mis küllaldaselt tugev kaitsma ühiskonda hukkumise eest, seda päästma viletsusest ja looma uut ilma. Praegu maksvat kapitalistlikku majandussüsteemi võib vaevalt kohelda veel kui valitsevat ja juhtivat süsteemi, sest et ta on kaotanud valitsemisvõime valmistusvahendite, tehnika ja hüvede vahetuse üle. Oma majandustarkusega ja majandusliku loomisvõimega uhkustav kapitalism on

saanud suurimaks pillajaks,

raiskajaks. Kapitalistideklassi käes on tehnika muutunud needuseks. Omas nõutuses purustavad tänapäeva majandus- ja riigielu juhid meeletute takistuste loomisega neid rikkusi, mida kapitalism ise loonud. Ta ei suuda enam panna liikuma tööta jäänud käsi ja roostetama lõõnud masinaid.

Tänavusel töö-pühal on meie kohus avaldada kindlat ja vääramatut tahtet, et muretsetakse tööd meie töövendadele, kes asetatud väljaspoole tööprotsessi, jäänud tööta ning teenistuse ta. Kõik, mis võib soodustada selle sihi saavutamist, tuleb ärakasutada; sellepärast algatab Rahvusvaheline Ametiühingute Liit üldise tööaja lühendamise ja 40-tunnilise töönädala teostamise nõudmise. Ühtaegu peab kõrvaldatama teelt kõik, mis takistab

tööpuuduse lahendamist. Eksiratsionaliseerimise asemele peab astuma plaanikindel valmistus, riikide koostöö asendagu nende eraldumise, tööjõu kaitse astugu tööliste väljakurnamise asemele.

Neljateistkümne miljonilise liikmeskonna ja 25-miljonilise töötute väe nimel nõuab Rahvusvaheline Ametiühingute Liit, et tuleb teha järeldusi kapitalistliku majanduse võimetusest.

Loova ja varasid valmistava töö pühal algatame nõudmise, et kõrvaldataks ebaproduktiivsed relvastuskulud, mis sisaldavad endas alalist sõjahädaohtu ja -koledusi. Hüüet — „Ei iial sõda“ — täiendame parooliga: „Kaotage sõja vahendid“. *Maailma ei tohi tuua ohvriks sõjavarustustööstuse dividendideihkajaile. Kõik rahvad peavad astuma ühise vaenlase — sõjavarustustööstuse vastu. Meie pöördume miljonilise sõjaohvrite hulga nimel inimkonna südametunnistuse poole.*

Surmast ja hävitusest kasu ammutavate relvastustöösturite vastu seame töörahva ja varasid loova kihi otsustava rahutahte.

Veel kunagi varem pole nii hädavajalik olnud rahvusvaheline solidariit teet ja rahvaste vastastikune toetamine, kui praegusel kriisi aegjärgul, mis rase sõja ja fašismi hädaohust; ei iialgi pole majanduslikkude ja sotsiaalsete probleemide lahendamine olnud seevõrd sõltuv rahvusvahelistest meetoditest kui nüüd.

Rahvusvaheline proletariaat peab neil aegadel olema senisest üksmeelsem ja liitunud, sest ei kellegilt muult kui temalt võime oodata olukorra suunmist paremuse poole.

SÕJA JA RELVASTUSKAPITALISMI VASTU!

ELAGU RAHU, RAHVASTE SÕPRUS JA DESARMEERIMINE!

MAHA KAPITALISTLIK ANARHIA, TÖÖPUUDUS JA NÄLG!

NÕUAME PLAANIKINDLAT ÜHISMAJANDUST, TÖÖD JA LEIBA KÕIGILE!

RAHVUSVAHELINE AMETIÜHINGUTE LIIT.

Eesti tööliklassile.

Seltsimehed ja seltsilised!

Kolmandat aastat kestab ajaloos seninägematu majanduslik kriis, kolm aastat järgimööda on ikka halvemaks ja viletsamaks läinud kogu maailma proletariaadi elujärg.

25—30 miljonit töövõimelist ja töötahtelist inimest on heidetud tänavale, neil ei ole teenistust, pole leiba. Aga ka needki, kel õnnestunud veel jääda tehasesse tööle, on sunnitud orjama kärbitud palkadega, olles seejuures alalises vallandamise hirmus. Kogu maailma tööliklass viletsustub, kohutava häda ja puuduse all kannatajate ring laieneb ning praegusel silmapilgul pole näha mingit väljapääsu.

Niisugune on olukord, milles kõikide maade tööliklassid tänavu asuvad pühitsema oma võitluspüha — 1-st maid.

Aga just sellepärast peab tänavu proletariaat osutama erilist ühtmeelt, tema mai-demonstratsioonid peavad kujunema mitte enam üksiku tööliklassi elulistes huvidesse puutuva küsimuse väljatõstmiseks, vaid meie oleme õigustatud seadma serviti üldise küsimuse

kes on selles süüdi,

et kogu maailma on tabanud niisugune õnnetus; kes on süüdi, et ajal, mil kümned miljonid nälgivad, käivad poolalasti ja ei leia lihtsamatki ulualust — on vabrikute laod täis kaup, viljasalved tulvil teradest ning korterid haigutavad tühjused.

Seltsimehed ja seltsilised! Eestimaa Töölisühingute Keskliit kutsub teid 1. mail vabaametühingute poolt korraldatavatesse rongikäikudesse ja koosolekutele andma vastust sellele neetud küsimisele. Ja see saab olla ainult üks:

süüdi on kapitalistlik valmistusviis, tema, aga ei keegi muu on viinud inimeskonna hukatuse äärele, tema toob kannatusi proletariaadile, temast on tingitud anarhiline valmistus, mis ei arvesta tarvidust, vaid üksnes kasu, tema on aga ka võimetu lahendama neid vastolusid, mille keerises sipleb praegu maailm.

Meie tänavused mai-demonstratsioo-

nid kujunevad seega meelevalduseks *kogu kapitalistliku ilmakorra vastu.*

Oleme veendunud, et samuti kui ilma sõda kiskus laialiste rahvahulkade silmilt katte ja õpetas neid õieti hindama absolutistlikkude valitsemissüsteemide tuuma, nii peab praegune üleilmaline majanduskriis ka kõige veendunumale palgatööst elavale kapitalismi pooldajale avama silmad praeguse valmistussüsteemi võimetusele ning tooma ta vabaametühinglaste ridadesse. Tänavune 1-se mai demonstratsioon peab kujunema kapitalismivastaseks demonstratsiooniks, uute kihtide, uute jõudude võitmise aktsiooniks, uueks rünnakuks

sotsialistliku valmistussüsteemi teostamiseks.

Meie ei taha tekitada asjatuid illusioone; võib-olla läheb veel korda praeguse ilmakorra pooldajatel aegamööda saada üle tänapäevastest raskustest, kuid pole mingit kahtlust selles, et järgmine majanduskriis saab olema veel suurem, veel kohutavam, veel laastavam. Kui mitte praegu, siis edaspidi on proletariaat sunnitud tegema lõpu kapitalismile, seda nõuavad ta elulised huvid, sinnani viib teda majanduslik areng.

Esimese mai demonstratsioonid peavad laialisi rahvahulki selles veendma. Ühenduses kriisiga tõstab kõikjal pead rahvuslike looſungite all *sotsiaalne ja poliitiline reaktsioon.*

Tööliklassilt tahetakse rõövida ta senised saavutused, teda tahetakse muuta õigusteta käsualuseks töömasinaks. Oma võitluspühal astume ka oma vaenlaste selliste püüete vastu ning massiliste demonstratsioonidega rõhutame, et oleme valmis

kaitsma omi õigusi,

et tõrjume tagasi igasugu reaktsiooni.

Kapitalistlikud kihid kalduvad varemate aegade eeskujul võitma ära kriisi raskuseid

sõjaliste aktsioonide algamisega.

Pole kellegi saladus, et Kauge-Ida sündmustes peitub alaline üldine sõjahäda-

oht ja Rahvasteliit, kes kutsutud hoolitsema rahu eest, on võimetu siin radikaalselt midagi ette võtma. Sellepärast on rahvusvahelisel töölisliikumisel täielik õigus oma 1-se mai püha puhul väga tõsiselt rõhutada:

nõuame rahu,

nõuame relvastuse vähendamist, nõuame kõikide rahvusvaheliste tüliküsimuste lahendamist rahulikult, kultuurilisel teel.

Seltsimehed ja seltsilised! Eestimaa Töölisühingute Keskliit kutsub teid 1-sel mail Keskliidu ja töölisühingute poolt korraldatavatesse rongikäikudesse ning koosolekutele. Tulgu kõik töölised, teenijad, ametnikud ja haritlased, kes elavad palgatööst. Meie kõik kannatame ühte viisi kapitalistliku valimissüsteemi all, meie vahel ei ole muid lahkuminekuid, kui üksnes kutsealalised. Kõik meie peame liituma üheks edasitungivaks väeks. Meie vahel valitsegu täielik üksmeel, palgatööst elavate kihtide liikumine olgu ühtlane.

Eestimaa Töölisühingute Keskliit hüüab igale juuretulejale „tere tulemast“.

Kes jääb eemale meie ridadest, see toetab meie ja ka oma vastaseid, see aitab oma olukorra halvenemisele kaasa.

Astuge siis julgesti meie ridadesse. Liitugem üheks ründavaks jõuks. Meil olgu üks tahe ja üks siht:

- 1) Kadugu tööliklassi killustamine.
- 2) Elagu tööväe ühtlus, elagu vaba-ametiühinguline liikumine.
- 3) Nõuame tööd, nõuame inimväärilikke elamistingimusi.
- 4) Maha kurnamissüsteem.
- 5) Nõuame sotsialistlikkudele põhimõtetele rajatud plaanimajandust, nõuame õigust võtta osa majanduselu juhtimisest.
- 6) Maha sotsiaalne ja poliitiline reaktsioon.
- 7) Elagu laialiste rahvahulkade õigus vabalt valitseda riiki ja ühiskonda.
- 8) Maha sõja avantürism!
- 9) Elagu rahu!
- 10) Maha tööliskonda ja rahva enamust kurnav kapitalism!
- 11) Elagu sotsialism!

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu Juhatus.

Kõik Tallinna töölised E. T. Keskliidu rongikäiku!

E. T. K. 1. mai rongikäik algab „Estonia“ eest kell 1/211 hommikul.

5 aastat Eestimaa Töölisühingute Keskliidu tööd.

Pärast ametiühingute massilist sulgemist 1924. aastal kulus tükk aega kuni hakkas tekkima uusi ametiühinguid ja kerkis üles uue ametiühingulise keskorganisatsiooni loomise mõte. Peale äriteenijate, trükitoõliste ja rätsepatöölise ametiühingute, millised jäid sulgemata, toibusid esimestena maatöölised. 1926. aasta alguseks oli loodud paljudesse valdadesse uusi ühinguid ning kutsuti ellu üleriikline Maatööraha ühing, kes alustas energilist organiseerimistööd maal. Ka linnades loodi uusi

ühinguid, ning tekkis tarvidus organisatsiooni järele, kes oleks koondanud üksikuid ühinguid.

Uue ametiühingulise keskorganisatsiooni loomise mõtte algatajateks olid äriteenijad, kelle algatusel Tallinnas moodustati komitee, kes asus tegema ettevalmistustöid ülemaalse liidu loomiseks ja ametiühingute konverentsi kokkukutsumiseks. Ettevalmistavatest koosolekutest võtsid osa Tallinna vabrikute vanemate nõukogu, üleriikliku Majateenijate Ühingu, Tallinna Maalri-

töoliste Ametiühingu, Tallinna Puutöölise Ametiühingu, Tallinna Kiutöölise Ametiühingu, Tallinna Trükitöölise Ametiühingu, Tallinna Kontoriteenijate Ametiühingu, Üleriiklise Maatöörahma ühingu, Tartu Töölisühingute Keskliidu, Narva Töölise ühingu ja Üle-Eesti-maalise Meremeeste Liidu esindajad. Korraldav toimkond pidas 12 koosolekut.

1927. aasta alguseks jõuti ettevalmistustöödega niikaugemale, et võidi üleriiklise ametiühingute konverentsi kokkukutsumisele asuda. Konverents peeti kevadpühade ajal Tallinnas, Trükitöölise ühingu ruumes, Rüütli tn. 15, millest osa võttis 21 organisatsiooni, kelle liikmete arv oli 3165, 67 esindajaga. Peale nende võttis konverentsist osa veel 14 töölisvanemat sõnaõigusega.

Konverentsi päevakord koosnes 12 punktist, millest tähtsam oli ülemaalise töölisliidu loomise küsimus ja selle põhikirja kinnitamine. Mõnesuguste väikeste muudatustega kinnitas ka konverentsi komitee poolt väljatöötatud põhikirja ja volitas ajutist juhatust samme astuma selle registreerimiseks. Alla kirjutasid põhikirjale Tartu Töölisühingute ja Maatöörahma ühingu juhatused. Põhikiri registreeriti aga mõnesuguste takistuste tõttu alles 15. aug. 1927. a.

Keskliidu ajutisse juhatusse valiti seltsimehed O. Sirro, Ostra-Oinas, Adamson, Piiskar, Eilmann, Vomm, Orgolas, Al. Tulp, K. Tulp, Ode ja Reinson.

18. aprillil 1927. aastal pidas ajutine juhatuse esimene koosoleku, millest peale algas ka Keskliidus järjekindel intensiivne töö. Keskliidu loomise algupäevil tuli võita nii mitmeidki takistusi ja puudusi, mis siit ja sealt üles kerkisid. Kuna Keskliidul puudusid kapitalid, väljaminekuid aga paratamata tuli teha, siis hakati otsima summe ja abinõusid nende väljaminekute katteks. Neist raskustest saadi üle Rootsi Ametiühingute Keskliidu ja Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu toetuste tõttu.

Kuid ka sisemisi raskusi tuli ära võita. Käisid ju provokaatorlase ässistustööga ringi Grimpel, Tannebaum ja Ko., kes igal parajal juhul katsusid Keskliidule ette veeretada raskusi.

Keskliidu juhatuse ja Keskliidu ümber koondunud ametiühingute ühise koostööga saadi ka üle neist raskustest.

O.-ü. „Töölise Kodu“ juhatuse lahel vastutulekul leidis Keskliit endale peavarju „Töölise Kodus“ väikese tasu eest, asudes esiteks esimesel korral, pärast kolmandal korral V. Pärnu mnt. 31, Tallinnas.

Ajutiseks asjaajajaks valiti Kontoriteenijate Ametiühingu juhatuse liige Uudal, keda 1928. aastal asetaski K. Must.

Ajutine juhatuse koondas suurema osa olemasolevaid ametiühinguid Keskliidu ümber, nii et 1928. aastal 6., 7. ja 8. jaanuaril ärapeetud kongressi aegu oli Keskliitu kuuluvate ametiühingute liikmete arv juba 4256. Sama kongress võttis otsuse vastu Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu liikmeks astumise kohta.

Kuna Keskliidu tegevus näitas, et kongress liiga raskelt käsitatav aparaat on, mis ei anna Keskliidule küllaldast paenduvust üksikute küsimuste arutamisel, ning selle pidamine igal aastal läheb nii Keskliidule kui ka temasse kuuluvatele organisatsioonidele liiga kulukaks, siis otsustas E. T. Keskliidu II kongress, mis peeti Tallinnas 28. ja 29. märtsil 1929. aastal, muuta Keskliidu põhikirja ses mõttes, et Keskliidu kongress tuleb kokku iga kahe aasta järele, vahepeal on aga Keskliidu kõrgemaks organiks nõukogu. Selle parandatud põhikirja alusel on Keskliit töötanud seniajani.

Keskliidu III kongress peeti 11. ja 12. aprillil 1931. aastal, mil ajal Keskliidu liikmete arv ulatas üle viie tuhande. Praegu kuuluvad Keskliitu 40 organisatsiooni 6000 liikmega.

Keskliidu juhatusse kuuluvad praegu: B. Eilmann, A. Sirro, Joh. Normann, Kalmet, L. Metslang, H. Martinson, Ed. Puur, A. Tulp, A. Ostra-Oinas, K. Tulp, Joh. Kraan, O. Gustavson, Aug. Tiitus. Asjaajajaks-sekretäriks L. Metslang. Organisaatoriks Joh. Mikkelson.

Nii on aastast aastasse Keskliidu liikmete arv ja tegevus kasvanud, mitte suurte hüpetena, vaid järjekindlalt ja püsivalt. Samuti on Keskliidu tegevus muutunud suurejoonelisemaks, tegevus-

väli laiemaks ning organisatsioon ise mõjukamaks.

Keskliidu järjekindla selgitustöö tagajärjel on tööliskade usk ametiühinguisse, mis väga tugevalt kõigutatud sai vabariigi algupäevil kommunistide lõhkumistöö tagajärjel, jälle tõusmas.

Eestimaa Töölisühingute Keskliit on kujunenud möödunud 5 aasta jooksul tugevaks ametiühinguliseks koonduseks, vaatamata ainelistele raskustele ja Keskliidu vastasele kihutustööle.

Kuid meie ülesanne on viia meie ame-

tiühingulist liikumist Lääne-Euroopa tasapinnale. See nõuab tulevikus Keskliidu juhatusest ja Keskliitu kuuluvailt ametiühinguilt veelgi suuremaid jõupingutusi ja ennastsalgavamat tööd, kui meie senini oleme suutnud teha.

Ei ole kahtlust, et meie need takistused võidame, usku selleks on meile annud Keskliidu tegevus tema esimese viie aasta jooksul. Seltsimehed-ametiühinglased: read koomale, meie ametiühingulisel liikumisel on tulevikku, ainult tööd ja intensiivset selgitustööd on tarvis meie tööliskades.

E. T. Keskliit nõuab hädaabitööde jätkamist.

Koos E. S. T. P.-ga nõutati uusi krediite.

Kuna eelmise valitsuse poolt määratud hädaabitööde krediidid juba aprilli kuu keskel hakkasid lõppema, siis asuti mitmel pool vallandama hädaabitöölisi. Aprilli keskel vallandati töölisi hädaabitöödelt Tartus, Tallinas, Narvas, Pärnus, Rakveres j. m.

Teedeministerium oli välja saatnud ringkirja, mille järele oleks hädaabitööd lõpetatud enamikus 1. maiks. Mõnes üksikus paigas oleks tööd kestnud kuni 15. maini. Uusi krediite vabariigi valitsus hädaabitööde korraldamiseks ei kavatsenud määrata, vaid asus seisukohal, et kevade tulekuga leidub rohkem töövõimalusi maal, kuhu töötatöölised võiksid minna tööle.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatas asus seisukohal, et äärmiselt terav tööpuudus kevadel vaevalt peheneb. Olevate andmete järele ei ole oodata uute töövõimaluste tekkimist tööstuses, kaubanduses ega kuigi suurel määral ka põllunduses. Statistika keskbüroole tulnud andmete järele kasutavad põllupidajad eeloleval põl-

lutööhooajal palju vähem palgalist tööjõudu kui eelmisel aastal. Seega on karta, et suur hulk maatöölisi eeloleval suvel tarvilist tööd maalt ei leia, rääkimata sellest, et sinna võiks nimetamisväärselt paigutada linnade palgatöölise ülejääki. Seepärast oli selge, et hädaabitööd tuleb jätkata.

12. aprillil Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatas esitas saatkonna kaudu vabariigi valitsusele märgukirja, milles nõuti hädaabitööde jaoks uute krediitide määramist, kui vabariigi valitsusel ei peaks raha olema, siis kutsutagu kokku riigikogu krediitide andmiseks. Keskliidu juhatas pööras ühtlasi ESTP keskkomitee poole, et see omalt poolt Keskliidu nõuet toetaks. ESTP keskkomitee saatis saatkonna riigivanema juure. E. T. Keskliidu ja ESTP ühisaktsiooni tulemus oli see, et vabariigi valitsus määras hädaabitöödeks uusi krediite 4,5 miljoni senti. Riigivanem on annud lubaduse 10 miljoni senti läbiviimiseks. Nii et vabariigi valitsus peab veel andma uusi krediite 15 miljoni senti riigivanema lubaduse kohaselt.

Tööline! Oled sa juba ametiühingu liige?

Ainult ametiühingu kaudu võid oma elujärge parandada!

Eesti Transporttöölise ühingute konverents.

Loomisel Eesti Transporttöölise Liit.

I. T. F. huvitatud Balti riikidest.

Eesti transporttöölise ühingute juhataste konverents peeti 10. aprillil s.a. Meremeeste Kodus, millest võtsid osa Eesti Raudteelaste Keskühingu, Eesti Raudteetöölise ühisuse, E. Autojuhtide ja Mototehnikute ühingu, Ü. E. Meremeeste Liidu, E. Kaubalaevastiku Mehaaniku-Assistentide ühingu, Tallinna Sadamatöölise Ametiühisuse ja Pärnu Sadamatöölise ühingu esindajad, kok-

Nathans. Oma kõne algul imestas ta, miks ei saa ametiühingute juhatasted arutada omi küsimusi, ilma et seal juures oleks politsei esindaja. Sellast asja polevat ta näinud diktatuuriaegses Hispaanias, ega isegi Balkani riikides. Tal on häämeel tutvuda lähemalt meie oludega, sest J. T. F. on jälginud alati huviga meie olukorra arengut.

Praegust üldist olukorda puudutades

10. aprillil peetud eesti transporttöölise organisatsioonide esindajate konverents. Vasakult kuues: I. T. F. sekretär Nathans, tema kõrval Läti Raudteelaste Keskliidu esimees Zeibolts.

ku 34 saadikut. Peale eelnimetatute võtsid konverentsist osa veel J. T. F-i sekretär N. Nathans, Läti Raudteelaste Keskühingu esimees, S. Zeibolts, E. Töölisühingute Keskliidu esindajad Kraan ja L. Metslang.

Konverentsi juhatas sms Rukki, protokollis J. Mihkelson.

Konverentsi sihiks oli lähendada transporttöölise ühinguid üksteisele kuni luuakse ülemaaline liit ja lähem kontakt J. T. F-i ja kohalikkude ühingute vahel.

Peale vastastikuseid tervitusi andis J. T. F-i tegevusest lühidalt aru sms

juhhib ta tähelepanu ka suurele töötute arvule transporttöölise seas. Inglismaal üksi on meremehi 45.000 töötat, samuti on raskes olukorras teised transporttöölise grupid. Töölised kannatavad praegu selle all, et nad on küllalt viljakalt produtseerinud varasid, mille tõttu nüüd osa inimkonda sureb nälga. Praegune kriis on raskem, mida kapitalism kunagi on üleelanud.

Kriisi raskendab veel Jaapanis, Hiinas, Indias ja L.-Ameerikas arenenud omatööstus, mille tõttu suur töötute arv on muutunud permanentseks. Praegu elatakse kui hullumajas. Lähemas tule-

vikus pole näha ette olukorra lahendamist, mille tõttu kõik töölised peaksid erilisel koonduma oma huvide kaitseks.

Vaatamata praegusele raskele olukorrale, on J. T. F. suutnud teha mõndagi tööliste olukorra kergendamiseks. Otsused sõja vastu pole jäänud ainult paberile, vaid näit. Jaapani meremehed on suutnud teha väga olulisi raskusi ja takistusi sõjavarustuse transporteerimisele. Ungari terrori päevadel ei lasknud Austria raudteelased ühtki vagunit sõjavarustusega läbi, kuigi Ungari valitsus pakkus selle eest igale mehele aastapalga. Inglise söekaevurite streigi ajal suudeti J. T. F-i vaheleastumise tõttu ainult 5% toodangust mandrilt Inglismaale vedada. Samuti ei lossinud inglise sadamatöölised norra ja rootsi sadamatest tulevaid streigimurdjatega laetud laevu. J. T. F-i mõjul on lühen datud meremeeste tööaega laevades ja nende olukorda mitmeti parandatud. Erilist tähelepanu on pööratud autojuhtidele, kellele jaoks on koostatud ühised nõudmised ja programm. J. T. F-i pealepressimise tõttu on läinud korda autojuhtide esindajaid saata rahvusvahelistele töökongressidele. Mõnedes maades on hakatud juba neid programmi nõudeid täitma. Mõnes riigis on juba autojuhtidesse puutuvate küsimuste lahendamiseks moodustatud pariteetlikud komisjonid. Samuti esitatakse rahvusvahelisele töökongressile neil päevil Genfis konventsiooni kava autojuhtide kaitseks. Ühtlasi on sadamatöölise kohta käiv konventsioon praegu Genfis arutusel. Koalitsiooni õiguse eest on J. T. F. astunud sageli välja, eriti raudteelaste kaitseks. Genfi töö on parlamentlik, mida ei hinnata üle, kuid konventsioonide teostamine ja elluviimine kohtadel oleneb sealsete töölisorganisatsioonide jõust. J. T. F-i toetuse tõttu on suudetud korraldada suuri meremeeste ja sadamatöölise palgavõitlusi.

J. T. F. on esimene internatsionaal, mis kutsuti ellu peale ilmasõda. 1919. a. oli koondunud J. T. F-i 12 transporttöölise organisatsiooni 7 riigist 740.000 liikmega. Mõödunud aastal oli aga J. T. F-is juba 98 organisatsiooni 36 riigist 2.300.000 liikmega. J. T. F. on tunginud kõikidesse ilmajagudesse, Euroopas pole J. T. F-iga liitunud organi-

satsioonid ainult Leedus, N. Venes, Türgis ja Portugaalias, kuna kõigist teistest riikidest kuuluvaid ühinguid ja vastava kutseala liite J. T. F-i, näit. isegi Põhja-Hiina raudteelased ja Jaapani meremehed. Organiseerimisel püütakse luua alamsekretariaate teatud ühtlaste huvide ja oludega riikide vahel, nagu Skandinaavias jne, et luua jõuline internatsionaal, mis oleks võimas oma ajaloolise ülesande täitmiseks.

Tuleb kõik teha, et oma organisatsioonid väliselt ja sisemiselt tugevaks teha. Eesti ja Läti transporttöölise organisatsioonid on korralikumaid oma tiheda side tõttu J. T. F-iga. Lähemas tulevikus kavatakse juhatus suurendada, et võimalikult rohkem riike saaks seal esindatud. Eriti tahetakse laiendatud juhatuses näha Balkani ja Balti riikide esindust ja Balti riigid ning Poola peaksid moodustama ühise alamsekretariaadi. Töölised peaksid võtma organiseerimises eeskuju tööandjast ja lõpuks loodab sms Nathans, et need eesti transporttöölise organisatsioonid, kes veel ei kuulu J. T. F-i, lähemal ajal liituvad ja saavad oma esindajad Praagasse, kus tuleb kokku k. aasta sügisel J. T. F-i kongress, mille päevakord eriti tähtis.

Aruandele järgneval läbirääkimistel küsib raudteelane Rutnik, milline suhe on S.S.S.R-i ja J. T. F-i vahel. Nathan vastab, et S.S.S.R-i raudtee valitsuski kuulub kodanlisse raudteevalitsuste liitu, kuid kõik J. T. F-i katsed vene transporttöölise organisatsioonide kaastömbamiseks pole annud tulemusi. 1923. a. taheti Berliini konverentsil luua ühendust S.S.S.R. raudteelaste, meremeeste ja sadamatöölisega, kuid see ei läinud korda ja selles pole süüdlane J. T. F., kuid oma aruannetes tuuakse alati teateid vene raudteelaste ja t. kohta. Kui venelased liituvad, siis samal alusel ja neil on samad õigused, mis teistelgi organisatsioonidel. Praegu kongressil tuleb küsimus arutusele inglasele esitatuna, teha ettepanek vene transporttöölise organisatsioonidele ühinemiseks ja Tshehhoslovakkias tahetakse saata suurem uurimiskomisjon vene oludega lähemaks tutvumiseks.

Autojuhte lähemalt informeerides teatab Nathans, et neil on oma sektsioon

ja lähemas tulevikus tuleb kokku nende erikonverents ja autojuhtidest näib kasvavat tulevikus üks suuremaid J. T. F-i seksioone.

Meremeeste palgavõitluse juures peatudes ja Tiituse küsimusele vastates, ütleb Nathans, et meremeeste seksioon on pidanud 3. rahvusvahelist kongressi palgavähendamise vastu, Hollandi meremehed, kes enne olid oma palkade suuruselt 4. kohal, on nüüd rahakursi languse tõttu tõusnud esimesele kohale. Laevaomanikud tahtsid Hollandiski palku meremeestel 15% lüüa alla, kuid läbirääkimised poolte vahel on alles praegu käimas, kuigi juhtkond juba on võtnud vastu halvemad tingimused. Laevaomanikud püüavad palkade allasurumisel tarvitada igasuguseid võtteid, näit. pannes laevu seisma ja palgates juhuslikku elementi odavamate palkadega peale. Sel puhul on J. T. F. astunud appi. Näit. Rotterdamist pidi sõitma üks säärane laev Cardiffi, kuid J. T. F-ilt telegrafeeriti Cardiffi bungerdajate organisatsioonile, et nim. laev pandaks boikoti alla. Merele aga saadeti laevale raadiogramm reederi poolt, millega laev juhiti koguni La Platasse, L.-Ameerikasse, kuhu muidugi J. T. F-i abi ei küüeninud. Poolas hakati J. T. F-i kuuluma meremeeste liidu liikmeid vallandama ja asendama neid fashistlike streigimurdjatega. Rootsis ei lossinud aga sadamatöölised ühtki sellast laeva ja poola võimud olid sunnitud andma järele, vallandama fashistid ja võtma tagasi viimseni unioni vallandatud liikmed.

J. Mikhelson puudutab lähemalt Eesti Transporttöölise Liidu loomise võimalusi, leides selle täiesti teostatava olevat, kuna ainukeseks takistuseks on meie ametiühingute praegused äärmiselt madalad liikmemaksud.

Rukki toonitab koostöö vajadust raudteelaste ja autojuhtide vahel, et hoida ära senist kaootilist võitlust.

Nathans arvab, et J. T. F. aitaks

omalt poolt liidu loomisele esialgu majanduslikult kaasa.

E. Töölisühingute Keskliidu poolt annab tervitused üle sms Kraan. Nathans teeb ettepaneku valida komisjon liidu loomise eeltööde tegemiseks, *midä aga asub takistama politsei esindaja selletades, et seda polevat päevakorras.*

Lõpuks otsustatakse komisjoni mitte valida, vaid iga organisatsiooni juhatus saadab sinna oma esindaja, kuna kokkukutsumine pannakse Meremeeste Liidu juhataste peale. Eriliste aruannetega ühingute juhataste ei esine, sest sms Naathans jäi paariks päevaks Tallinna, mille jooksul tutvus isiklikult kõikide ühingutega põhjalikult.

Ühel häälel võetakse vastu L. Metslangilt esitatud ja põhjendatud 2 resolutsiooni, esimene organiseerumise ja teine praeguse suure tööpuuduse kohta järgmises redaktsioonis: eesti transporttöölise organisatsioonide esindajate konverents arutades läbi eesti transporttöölise organisatsioonide koostöö küsimust, tunnustab tarvilikuks kutsuda ellu Eesti Transporttöölise Liidu, milleks pöörata J. T. F-i poole ainelise toetuse saamiseks, et liit võiks alata tarvilist tegevust.

Samuti peab konverents tarvilikuks tiheda ja pideva koostöö rakendamise Balti riikide transporttöölise organisatsioonide vahel.

Res. nr. 2. Konverents leiab, et kasvava tööpuuduse vastu võitlemiseks ja üldise palkade kärpimise vastu peab vabariigi valitsus asuma võitlema mõjuvate abinõudega.

Lõpusõnades tänab Nathans kõiki üksmeelse koostöö eest ja loodab uuest liidust paremat. Läti raudteelaste esindaja Zeiboits annab hoogsalt edasi läti seltsimeeste paremaid soovid ja tervitused, mille järele Rukki lõpetab kongressi, andes edasi eesti seltsimeeste tervitused J. T. F-i ja läti seltsimeestele.

Eesti Raudteelaste Ühing 5 aastane.

Juubeli puhul kingitakse ametiühingulist kirjandust. Matusekassat tahetakse laiendada.

Eesti Raudteetöölise ühisus kuulub oma 5-aastasele kestvusele vaatamata eesti tugevamate ametiühingute hulka, kellel on osakonnad Tapal, Sondas, Narvas, Mõisakülas, Valgas ja Tallinnas.

3. aprillil peeti asemikkudekogu koosolek, mis kinnitas tegevusaruande, millest „T. H.“ juba kirjutatud. Samuti kassa-aruanded. Eelarve võetakse esitatud kujul 2.953 kr. vastu. Töölissharidusliiduga tunnustati vajalikuks luua tihe kontakt.

5-aastase juubeli puhul otsustati tellida 100 kr. väärtuses E. Töölisühingute Keskliidu kirjastusel ilmunud ametiühingulist kirjandust ja levitada see maksuta liikmete keskel. Tallinna ja Valga osakonnad on tellinud maksuta kõigile oma liigetele keskliidu häälekandja „Töölise Hääle“, kuna teistele osakondadele on tellitud juhatusel liigetele. Töölissharidusliit on juba korraldanud loenguid Tallinnas ja Valgas

raudteetöölise ühisuse kaudu. Liikmete arv näitab järjekindlat tõusu. Praegu on ühisusel oma matusekassa, kust makstakse liikme surma puhul nende omastele 100 kr. toetust, kuid tulevikus kavatsetakse matusekassast anda abi ka liigetele perekonnaliikme surma korral 50 kr., mis oleks neile tunduvas kergenduseks praeguses raskes olukorras. Vastava kava kokkuseadmine tehti juhatusel ülesandeks. Samuti tuleb nõuda järjekindlalt tööpuuduse vastu kindlustuse seaduse maksmapanekut ning tööliskoda.

Juhatusse valiti J. Norrmann, Tammeleht, O. Brenner, V. Kallau, J. Amberg, E. Torpel ja A. Puks; revisjonikomisjoni E. Perdi, A. Ligema ja A. Villemson.

Asemikkudekogu koosolek oli äärmiselt üksmeelne ja asjalik, mille tõenduseks on see, et kõik juhtivad jõud endises koosseisus valiti tagasi.

Saksa Ametiühingute Liidu erakorraline kongress.

1 miljon töölise tööle. — Majanduselu uuendamise nõuded.

Saksa Ametiühingute Liit on asetanud tööpuuduse vastu võitlemise oma tegevuse tulipunkti. 13. aprillil peeti Berliinis Saksa Ametiühingute Liidu erakorraline kongress, mille päevakorda oli võetud ainult üks punkt:

töömuretsemise hädavajalikkus.

Selle kongressi vastu ei tuntud pinevat huvi ainult Saksamaal, vaid sellele kongressile oli koondunud kogu maailma vabaametiühingute huvi. Kongressi avakõnes Saksa Ametiühingute Liidu esimees *Th. Leipart* väitis: Saksamaal on üle 6 miljoni töölise täielikult töötä. Peale selle kannatab veel miljonid töölisi mitmesugusel kujul tööpuuduse all. Vastutavad asutised on näidanud loidust tööpuuduse vastu võitlemisel. Erilise rõhuga peavad ametiühingud esile tõstma loosungi: *tööd töötätöölisele!*

Praegune kriis osutub majanduslikuks kui ka poliitiliseks kriisiks, seepärast on kriisi ületamine seotud raskustega. Maailma tekkinud sumbunud õhkkonnas valitseb riikide vahel umbusaldus üksteise vastu. Puudub vastastikune usaldus, mis takistab kriisi lahendamist. Seepärast on ametiühingute poolt püstitatud nõue:

vastastikune usaldus maailma-poliitikasse.

Kuid võitlus tööpuuduse vastu rahvusvaheliste abinõudega on seotud mitmesuguste raskustega ja teostub pikatoimeliselt. Seepärast on kohustatud riiklikud asutised, kelle ülesandeks on majanduselu juhtimine, looma *töövõimalusi rahvusliku majanduse raamides.*

Riigivõimu poolt algatatud ja soodustatud *töölise palkade kärpimine ja sotsiaalkindlustuse lammutamine suurendab töölise viletsust ja kisub alla laiate rahvahulkade ostujõu, mis vähendab majanduselu tervenemise võimalusi.*

Ametiühingute korduvalt esitatud nõuete peale vaatamata ei ole midagi tehtud olevate *töövõimaluste jaotamiseks, rohkema arvu töölise vahel süstemaatilise tööaja lühendamise läbi.*

See on skandaal, et praegu tehakse veel tööd üle 48 tunni nädalas, et tehakse rohkelt ületunnitööd, et ei ole antud tarvilist lahendust mitmekohapidamise kaotamisele.

40-tunnise tööpäeva teostamisega pääseksid kümned tuhanded töölised uuesti tööle. Riigivõim peab asuma aktiivse *töömuretsemise poliitika juure*. Seda nõuavad miljonid töölised, seda nõuavad vabaametiühingud. *Töömuretsemine olgu riigivõimu tähtsaimaks ülesandeks!*

Liidu abiesimees W. Eggert esines pikema referaadiga:

„Töömuretsemise hädavajalikkus“.

Andes analüüsi majanduslikust olukorrast ja tuues ette need raskused, millesse on langenud kapitalism, asub referent selgitama kriisi raskuste pehmemdamise võimalusi.

Saksa kapitalistliku majanduse juhid on praeguste raskuste eest vastutuse kandmisest loobunud. Nad võtavad oma ülesandeid majanduselu juhtimisel kergetena. Nad veeretavad raskuste eest süü sotsiaal- ja palgapoliitika peale. Nemad nõuavad, et riik ei segaks ennast majanduselu korraldamisse, et kapitalistidele jäetaks vabad käed tegutsemiseks. Teisest küljest seesama ettevõtjaskond, on tarvitanud riiklikku abi mitmesugusel kujul.

Tööliskond peab ületama kapitalistide vastupanu ja peab sundima kapitalistliku majanduse ümberkujundamise plaanikindlaks laiade rahvahulkade tarbeid rahuldavaks majanduseks.

Riigivõim peab tungima praegusel silmapilgul majanduselu korraldamisele, elujõu kaotanud eramajanduslikud ringkonnad ei suuda seda enam teha. Sellest seisukohast väljudes ametiühingud teevad oma ettepanekud töömuretsemise asjus.

Riik peab algatama laiaulatuslikke töid. Need tööd peavad olema rahvamajanduslikult õigustatud, et ei tuleks toime kapitali väärinvesteerimist. Nende tööde finantseerimist tuleb nii läbi viia, et selle läbi rahaväärtus hädaohtu ei langeks.

Töömuretsemine võib toime tulla järgmistel aladel:

1. Teede- ja tänavatevõrgu korrashoid ja parandamine.
2. Tööd kõrgeveeohu kõrvaldamiseks (jõgedes ja järvedes kallaste kindlustamine).
3. Väikekorterite ehitamine.
4. Majade parandused.
5. Riigiraudtee tööd.
6. Telefonivõrgu tööd.
7. Korrapärase asutamise tööd.
8. Maaparandus.

Ühe aasta jooksul tuleb neile töödele paigutada 1 miljon töölisi. Selleks on raha tarvis ümarguselt 2 miljardit Saksa marka.

1 miljoni inimese uuesti tööle paigutamine toob juure uusi ostujõulisi inimesi. See asi-olu suurendab tööd (elutarbeid) valmistavates käitistes. Seega tekiks majandusellu elevust ja väheneks tööpuudus.

Kongressi lõpul võeti üksmeelselt vastu järgmine otsus:

Massiline tööpuudus ja sotsiaalne viletsus üle maa on kasvanud niivõrd suureks, et riigivõim on kohustatud vastu astuma täie jõuga majanduselu kokkutõmbumise protsessile ja tööprotsessist väljaheidatud tööliste uuesti tööd muretsema.

Kongress pöördub nõudega riigi valitsuse poole, et viibimata tuleks korraldusi teha avalikkude tööde korraldamiseks, riiklikkude tööde tellimise andmiseks ja mõjutada eratellimiste suurenemist,

seevõrra, et tunduvalt väheneks pinge töötural. Selleks otstarbeks tuleb algatada selliseid töid, mis on rahvamajanduslikult kasulikud ja mille kuludest võimalikult suurem osa langeks palkadeks. Esijoones võib siin märkida teede- ja tänavatevõrgu korrashoidmist ja ehitamist, maaparanduse ja asutamise töid, kaitse kõrgeveeohu vastu, väikekorterite ehitamine, raudtee ja telefoni tellimised.

Nende tööde juures tuleb sisse seada 40-tunnine tööndal hariliku tasuga.

Edasi juhitakse resolutsioonis tähelepanu korraldatavate tööde finantseerimisele ja sotsialistliku partei riigipäeva rühma vastavatele ettepanekutele.

Töötaja lühendamise asjus öeldakse järgmist:

Kongress kordab varemalt esitatud ametiühingute nõuet, et tööaega seaduslikult lühendataks vähemalt 40 tunni peale nädalas ja tõstetaks hulkade ostujõudu.

II.

Kongress tunnustab, et erakapitalistlik majanduslik süsteem on viimase aja kogemuste tõttu kaotanud laiade rahvahulkade usalduse.

Riigivõimu mõju, tema kontroll ja kaastegevus majanduselus peab tugevamaks muutuma. Kongress teeb Liidu juhatusele ülesandeks esitada riigivalitsusele ametiühingute nõuded majanduselu ümberkujundamiseks.

Pilk Soome ametiühingulise liikumise arenemisteede.

Seljataga 25 a. tõsist tööd.

Soome ametiühinguline liikumine on sama vana, kui muud töölisliikumise eriharud. Seepärast võisid Soome ametiühingute tegelased neil päevil vaadata tagasi veerandsajandi kestnud pingutsinõudnud tööle.

Alguspäevad.

Tsaarivõimu kõikumine 1905. a. revolutsiooni pöörises äratas Soome pal-

gatöölise laiades kihtides tugevneva ja kasvava iseteadvuse. Vabaduslaine sai töölistkonna organiseerimistööle mõjuks tõeandjaks. Ametiühingute ja nende keskkorraldise asutamine 1907. a. oli selle otsene tulemus. Ühinemise ja koosolekute vabadus lõi häid eeldusi hulkadeliikumise tekkimiseks.

Ametiühingulise tegevuslaadiga töö-

lisorganisatsioonide leidus siin-seal juba enne 1905. a., kuid puudus keskendav, tegevust ühtlustav ja juhtiv keskorgan. Alles 15.—17. aprillini 1907 a. Tampere peetud ametiühingute kongressil jõuti niikaugele, et asutati läänemaistel eeskujudel Ametiühingute keskliit.

Algusraskused ja hoogne tegevus.

Algusraskustest üle saades uue organisatsiooni tegevus muutus eriti hoogsaks alles maailmasõja päevil. Esimene revolutsiooniline vaimustus haihtus igapäevase pisitöö juures peagi. Sellele järgnes pikem mõõnaaeg, siis aga järsk, hoogne tõus kuni 1917. aastani, mil liikmete arv kasvas neljakordseks, võrreldes eelmiste aastatega. Liikumise ülesehitav organisatsiooniline sisetöö arenes kogu esimese 10. tegevusaasta jooksul pideva tõusu teed. Väikeliidud ühinesid ja muutusid suurteks, võimsateks majandusliikudeks võitlusorganisatsioonideks. Samuti sõlmiti tihedaid rahvusvahelisi sidemeid ja Soome ametiühinguid võis pidada tubliks väesalgaks maailmaproletariaadi võitlusrindes. Järgnev kodusõda ja valge terror hävitas küll ametiühingulise liikumise, kuid mitte kauaks.

Uus tegevusperiood.

Juba 1919. a. kevadel jõuti niikaugele, et peeti ametiühinglaste kongressi. Järgneval 10. tegevusaastal pääsesid ametiühingutes ja keskliidus kommunistid juhtivatele kohtadele. Mittekommunistlikele tööliste saajaks ajajooksul ikka enam ja enam selgemaks kommunistide parteipoliitika kahjulikkus ametiühingulisele liikumisele. Tuli hakata liikumist puhastama kommunistlikust vaimust. 1929. a. on murranguajaks. Selle aasta augustikuul peeti Helsingis mittekommunistlike ametiühinglaste konverents, kus otsustati ametiühinguline tegevus edaspidi rajada vabaametiühingulise liikumise põhimõtetele. Umbes samal ajal asutatud Tööliste liit sai selliseks koondavaks organisatsiooniks, kuhu esialgul kogunesid kommunistlikest ametiühingutest eraldunud tööliselised. Eraldumisprotsess toimus üllatavalt nobedasti. 1930. a. esimesel poolel lahkus vanast, kommunistlikust keskliidust 6 eriliitu 30.000 üksikliik-

mega. Samal kevadel tärkas Soomes fašistlik lapuoliikumine, mille teravots oli sihitud esialgu kommunistlike organisatsioonide vastu, kuid arenes jultumaks terroriks, omakohtuks üksikute kommunistlike ja sotsialistlike tööliste vastu. Kuna töölisorganisatsioonidesse kuulumine sai hädaohtlikuks, paljud tööliselised lahkusid ametiühingutest üldse. Varsti suleti eriliidud ning ühingud kohapeal. Töölistelt oli nõutud vägivaldselt organiseerimisvõimalus, oli hävitatud aastate töövaev.

Uue keskliidu asutamine.

Uue ametiühingute keskkorraldise asutamine teostus alles 1930. a. oktoobris peetud ametiühingute kongressil, mil pandi alus Soome Ametiühingute Keskliidule (S. A. K. — Suomen Ammatiyhdistysten Keskliitto).

Asutamiskongressist võtsid osa järgmised eriliidud: Äriteenijate liit, Tekstiiltööliste liit, Tselluloose- ja paberitööliste liit, millised ka kohe peale asutamist ühinesid uue keskliiduga. See kongress sai tähiseks uue ametiühingulise liikumise arenemisperioodi, suunanäitajaks ja tulevikuteed märkivaks. Sellest kongressist — esimest korda Soome ametiühingulise liikumise ajaloos — võttis osa Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu esindaja ja olid külalistenähtena kohal esindajad Skandinaavia vennasliitudelt.

Peale keskliidu asutamise otsustamist võeti vastu liidu põhikiri, milles üksikasjaliselt määritletud keskliidu konstruktsioon, valiti juhtivad organid, kinnitati avar sotsiaalpoliitiline programm ja otsustati astuda Rahvusvahelisse Ametiühingute Liitu. Keskliidu häälekandjaks tunnustati nädalleht „Palgatöölaine“ (Palkkatyöläinen), mille levik ulatub 15.000 eksemplarile ja tasuta ära väljaandmise kulud.

Uute liitude organiseerimine.

Värske Keskliidu kaasabil alati energiliselt organiseerimistööd ja juba 16. novembril 1930. a. suudeti kokku kutsuda Metallitööliste liidu asutamiskonverents, ja uude liitu kuulus juba asutamispäeval 3.000 organiseeritud metallitöölise üle maa. Samal sügisel, 23. novembril asutati Helsingi Ehitustöölise-

te liit ja hiljem Müüritöölise liit. 1931 a. maikuul jõudsid ka puutöölised asutada Puutöölise liidu. Sama aasta sügisel asutati veel Soome Omavalitsusteenijate liit. Varem tegutsev Raamatutöölise liit ühines keskliiduga juba 1931. a. aprillis. Samuti astus keskliidu liikmeks 1931. aastal veel Soome Sotsiaaldemokraatlik Ajakirjanikkude liit. Väljaspoole Keskliitu on senini jäänud veel ainult Meremeeste Union. Kuid ka selle organisatsiooni ühinemine keskliiduga on praegu juba konkreetselt päevakorral ja lõplik liitumine on ainult päevade küsimus.

S. A. K. 1931. a. tegevusaruandest nähtub, et Keskliitu kuulub praegu 13 eriliitu 19.940 üksikliikmega. Käesoleva aasta esimesel veerandil on märgata väikest, kuid pidevat liikmete arvulist juurekasvu.

Soome ametiühingulise liikumise olevik.

Soome tänapäeva ametiühingulisel liikumisel on seljataga 25 a. töö praktika. Kogemused on osutanud, et sil-

mapilgu vaimustustuhingule ei saa ehitada ametiühingulist liikumist. Ametiühinguline organiseerimis- kultuuritöö peab tungima nii sügavale, et töölised mõistaksid jätkuvalt kutseühingutesse kuulumise hädavajalikkust. Samuti on kogemused tõestanud, et on hävitav ametiühingulisele tegevusele ja tööliskonnale nähe, kui püütakse töölisklassi majanduslikkudes võitlusorganisatsioonides arendada hädaohtlikku parteipoliitilist tegevust. Neid rõõmsaid ja kurbi kogemusi minevikust arvesse võttes võib Soome ametiühinguline liikumine julgelt astuda uude veerandsajandisse, teadmiseiga, et nüüdise Keskliidu asutamiseiga on Soome töölisklass pannud kutseühingulisele tegevusele kindla aluse, millele võib julgesti edasi ehitada.

Eesti noore ametiühingulise liikumise funktsionäridel oleks mõndagi huvitavat ja hädavajalikku õppida Soome vanemalt vennalt.

Oskar Pärn.

Ametiühinguline välismaine ringvaade.

R. A. L. NÕUKOGU KOOSOLEK.

16.—18. märtsini oli Bernis koos Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu nõukogu koosolek, millest võttis osa liitunud organisatsioonide poolt 21 esindajat ja kutsesekretariaatide 26 esindajat. Sekretariaadi aruande kandis ette peasekretär Schevenels. Aruandest selgus, et hoolimata raskest ja kohutavast tööpuudusest on liidu liikmete arv eelmisest nõukogu istungist saadik kasvanud 500.000 võrra. Praegu on R. A. L-l liikmeid üle 14 miljoni. Et tööliskonna võitlust kriisi vastu ühtlustada, oli aprillikuul Genfi kokku kutsutud ametiühingute rahvusvaheline konverents, millest osa võtma kutsuti ka R. A. L-ga mitteliitunud ametiühingud. On püütud tihedam kontakt luua kaugeida ja ameerika ametiühingutega. Pikem ülevaade R. A. L. tegevusest ilmus „Töölise Hääl“ märtsikuu numbris. Aprillikuu numbris ilmus kokkuvõtte nõukogu koosolekul peetud Th. Leiparti ettekandest: „Tööliskond ja majanduskriis“. Peale selle arutati nõu-

kogu koosolekul mõningaid organisatsioonilisi küsimusi.

ROOTSI MAATÖÖLISTE LIIT 25. AASTANE.

Liitu kuulub praegu 14.000 liiget.

Rootsi Maatöölise Liit, kuhu praegusel silmapilgul kuulub 14.000 liiget, saab 25-aastaseks. Liidu asutamisaeg langeb öieti küll 12. aprillile 1904. a., mil asutati Skåne maatöölise liit, mis oli esimeseks suuremaks maa-majanduses töötavate palgatöölise keskkonnideks. Juba varem oli olnud üksikuid maatöölise ühinguid Skånes, Östergötlandis, Södermanlandis ja Vestmanlandis, kuid nende tegevus lakkas pea. Alles 1906. a. asutati Kesk-Rootsi maatöölise liit, ja see esitas oma novembris koosolnud kongressile ettepaneku alustada koostööd skänderlastega. Samal kongressil otsustati pidada Norrköpingis konverents Rootsi üldise maatöölise liidu asutamiseks. Kongress avati 7. juunil 1907. a. Liidul tuli võidelda suurte raskustega ja lõpuks 1909. a. suurstreigi järele varises ta täiesti kokku. Alles siis, kui ametiühingud 1917. a. andsid 10.000 krooni uue liidu asutamiseks, suudeti liit uuesti elustada 1918. aastal. Sellest peale on töö liidus arenenud hoogsalt ja on suudetud palju häid kavatsusi teostada maatöölise sotsiaalse olukorra parandamiseks. Liit on praegu tugev organisatsioonilise struktuuri poolest, kui ka vaimse võitlusjõu kaitsjana.

LÄTI TRANSPORTTÖOLISTE ÜHINGUTE KONVERENTS HÄSTI ÕNNESTUNUD.

Asutatakse Läti Transporttöoliste Liit.

Läti Transporttöoliste organisatsioonide vaheline konverents peeti Riias 16. aprillil s. a. Läti ametiühingulises rahvamajas. Osavõtjaid oli 100 saadikut. Külalistena — I.T.F. sekretär sms. Nathans — Hollandist ja Eesti Raudteelaste esindajana — sms. Rukki, Meremeeste Liidu esindajana — sms. A. Tiitus, Sadamatöoliste esindajana — sms. Poller.

Asjalik ja töökas konverents kestis kella 12 p. kuni kella 6-ni õhtul. Tänavraudteelaste esindaja Svejnieks ja Meremeeste esindaja — sms. Plintman.

Pikema ülevaatega I.T.F. tegevuse kohta esines I.T.F. sekretär — sms. Nathans, kelle ettepanekul konverents ühel häälele otsustas asutada Läti Transporttöoliste föderatsiooni, samuti pooldati üksmeelselt Balti riikide Transporttöoliste föderatsiooni loomist. Sms. Nathans avaldas arvamist, ehk läheb temal korda ka sellesse föderatsiooni Leedu Transporttöoliste organisatsiooni tuua.

Eesti Transporttöoliste organisatsioonide poolt tervitust andis sms. Rukki.

Peale konverentsi korraldatud Läti Transporttöoliste organisatsioonide poolt omavaheisel koosviibimisel samas uues rahvamajas kaunis saalis, kestsid tervituste ja kõnede pidamine kuni poole ööni. Eestlastest kõnlesid — sms. Rukki, Tiitus ja Poller, viimane eesti keeles, mille üks Läti seltsimees, kes kauemat aega eestis elanud — tõlkis.

Konverentsil leiti väga vajalikku tulevikus tihedalt koostööd. Transporttöolistel on palju kergem ja soodsam, kui teistel tööaladel töötavatel töölised ennid organiseerida, sest liiklemise abinõud annavad neile selleks soodustusi, kui aga senini pole see veel tarvilisele kõrgusele viidud, siis avaldati arvamist, et seda viga saaks kergesti parandada, kui kõik transporttöölised energiliselt organiseerimiseks ja sidemete loomiseks kaasatõtamaks hakkaks. Selles tugevas ühistundes mindi laiali ja viidi kaasa kõige paremad muljed Läti seltsimeeste sõbralikust ja südamlisest vastuvõtust.

Külalisi tutvustati ka Läti Trükitöoliste uue majaga, mis õige ilus ja suur endisel Romanovskaja uulitsal. Järelepärimise peale selgus, et Trükitöoliste Liidul Lätis on 2.500 liiget. Ilus järeltegemist vääriv oleks see ka meie töölis-organisatsioonidele. A. T.

Ametiühinguline sisemaine ringvaade.

TÖOLISKORTERI ÜÜR TULEB ALANDADA.

Linnades on töölistel suuri raskusi korteriüüri tasumisega. Need töölised, kes veel töö on, teenivad nüüvärd vähe, et pool ja isegi kaks kolmandikku palgast tuleb maksta korteriüüriks. Suur osa töolistest teenib praegu 30—50 krooni kuus ja kui sellest ära maksta korteriüüri 15—20 krooni ja isegi rohkem, siis on perekonnaga töölisel kuu läbi nälj majas, rääkimata rüetuse ja muude tarvilikkude elutarvete ostmisest. Töölise palgad on viimastel aastatel suuresti langenud, tööliskorterite üürid on aga püsima jäänud endisele kõrgusele. Samuti on langenud ehitusmaterjali ja muude majade korrastamiseks vajalikkude tarvete hinnad. Uusi tööliskortereid se võrra juure ei ehitata, et üürid langema hakkaksid, seepärast on vajalik üüride alandamine vastavalt palkade langusele, läbi viia seadusandlisel teel. Uue riigikogu ülesandeks olgu selle teostamine. Samuti on tarvilik välja anda seadus, et töötatöölisi ei tõstetaks üüri mittemaksmise pärast tänavale. Praegu on olukord selline, et hulk perekondi on juba korteritest välja tõstetud ja suur hulk ootab järke. Seda ei tohi aga edasi kesta lasta. Riigivõim peab siin asuma püramata majaomanikkude ülekohust tegevust.

E. T. KESKLIIDU READ THENEVAD.

Asutati kaks ehitustöölise ühingut.

Puhkepäeval, 17. aprillil peeti Tallinnas ja Tartus ehitustöölise ametiühingute esimesi üldkoosolekuid. Tallinna Ehitustöölise Ühingu kutsuti ellu alles hiljuti, väljudes tarvidusest

asuda samuti oma huvide kaitsele ametiühingute kaudu nagu teistegi kutsealade töölised. Tallinnas toimus koosolek harilikku päevakorra järele, toimetati valimisi põhikirja järele ja otsustati astuda E. Töölisühingute Kesklüütu.

Tartu Mulla-, Turba- ja Ehitustöölise ühing korraldas samal puhkepäeval selgituskoosoleku, kus kõneles sms Jaan Vain ametiühingute osast tööliskäitumises. Peale organiseerimiskoosoleku maksid liikmemaksumu rida uusi liikmeid ja algas ühingu üldkoosolek, kus tutvustati põhikirja, võeti vastu ühingu kodukord, tegevuskava, milles peale muu ametiühingulise tegevuse kõrval nähtud ette ka töö muretsemine oma liigetele. E. Töölisühingute Kesklüüdu instr. J. Mikkelsen selgitas organiseerimisküsimusi ja selgitas Kesklüüdu sihte ning liikmeksastumise tingimusi, mille järele koosolek ühel häälel otsustas liituda Tartu Töölisühingute Kesklüüduga ja samuti ka Eestimaa Töölisühingute Kesklüüduga. Uus ühing asub korterisse Tähe tänavale Tartu Kesklüüdu ruumesse. 1. mai demonstratsioonist otsustati võtta osa. Ajutise juhatus asemele valiti korraline juhatus koosseisus: Johannes Koppel, Peeter Ronk, Karl Jerkovits, Aug. Jakobson ja Anton Sarapu, revisjonikomisjoni Martis, Petson ja Janson.

TALLINNA KULLASEPATÖÖLISED ANNAVAD MATUSE PUHUL TOETUST.

Tallinna Kullasepatöölise ametiühingute aastapeakoosolekul esitatud aruande järele on möödunud aastal juhatus koosolekuid peetud 21, üldkoosolekuid 3, kuna tööandjatega on

peetud läbirääkimisi 2 korral töö- ja palgaolude parandamiseks ja ümberkorraldamiseks. Aruanded kinnitati esitatud kujul ja eelarve võeti vastu Kr. 168,25 tasakaalus. Uude juhatusse valiti Treiman, Hunt, Verts, Rumessen ja Vedro; revisjonikomisjoni Ausmees, Summel ja Latserus; E. T. Keskliidu nõukogusse ühingu esindajaks Treiman. Noorte liikme maks määrati 30 senti aastas, kuna täisealiste liikmemaks jäi endiseks.

Neile liikmeile, kes 3 aastat olnud lühe, otsustati anda surma puhul 30 kr. matuserahaks ja avaldada ajalehes 10-krooniline kuulutus; neile liikmeile aga, kes alla 3 aastat on olnud lühe, kuid vähemalt 6 kuud, antakse matuseraha 20 kr., avaldades samuti 10-kroonilise kuulutuse lehes.

kr. 4.071,25, eelarve võeti vastu kr. 560,00 tasakaalus.

Tegevuskavas tunnustati tarvilikuks jätkata organiseerimis- ja selgitustööd metallitöölise keskel; arendada usaldusmeeste võrku astudes lähemasse kontakti metallitööstuste töölisvanematega, korraldada avalikke organiseerimiskoosolekuid, kohustada iga liiget aitama kaasa juhatusele verbimistööil, liigete üksteisele lähendamiseks korraldada koosviibimisi ja kõigile liigetele tellida „Töölise Hääl“, millist eeskju peaksid jälgima teisedki ametiühingud.

Juhatusse valiti Eilmann, Sirro, Kaal, Töldsepp, Ello, Kuuda ja Kurg, revisjonikomisjoni Treufald, Talkop ja Kallas; nõukogusse valiti Allmann, Kadak, Purro, Sepp,

Märtsi kuul lõppenud töölisvanemate kursus. Kõnetoolil E. T. Keskliidu esimees B. Eilmann.

Läbirääkimistel märgitakse, et ühingu juhatuse töötas välja möödunud aastal ühise hinnakirja ja pidas läbirääkimisi, kuid seni ei ole suudetud saavutada kokkulepet kollektiivlepingu sõlmimiseks, mille teostamiseks tuleb uuel juhatusel astuda energilisi samme.

TALLINNA METALLITÖÖLISTE ÜHING TELLIS „TÖÖLISTE HÄÄLE“ OMA LIIGETELE.

Ühingu olukord stabiilne.

Tallinna Metallitöölise Ametiühisuse aastapeakoosolekul esitatud aruannete järele ühing möödunud aastal aktiivset palgavõitlust pole suutnud pidada meie raske majandusliku olukorra tõttu. Aasta jooksul on korraldatud 2 organiseerimiskoosolekut, 2 väljasõitu, 1 pidu ja 1 teeõhtu lastejõulupuuga. Rahaline aruanne kr. 1.103,95 tasakaalus kinnitati, varanduslik seis aasta lõpul oli

Riiterbi, Vaab, Vink, Mülo, M. Rekkaro, Peiken, J. Tamm ja H. Tamm ning ametiühisuse tarvitajate ühisuse peakoosolekule esinudajaks sms. Eilman.

TRAMMITEENIJAD VÕITLUSES TÖÖ JA PALGAOLUDE PARANDAMISE EEST.

Tallinna tänavraudteelaste ühingu aasta-peakoosolek peeti 2. apr. Pritsimajas. Tänavraudteelaste koosolekute korraldamine on seotud nende erineva elukutse tõttu raskustega, sest osa ühingu liikmeid on alati sõidus, mille tõttu oldi sunnitud põhikirja põhjal toimuvaid valimisi toimetama valimiskastidega nagu töölisnõukogu valimisel, et kõik ühingu liikmed saaksid võtta osa hääletamisest, kuna kandidaadid saeti üles üldkoosolekul.

Möödunud aasta tegevuse aruandest selgub, et juhatuse aruandest võrdlemisi aktiivselt ühingu liigete huvide kaitsel, pressides

palkade reguleerimisel mõnele töölisele mõne marga juure, töölisuve on kaitstud osakonna kahjutasa nõudmisel trammikokkupõrgete juhul, jurüidilist abi tasuta ja laene on antud protsendita oma liigetele, korraldatud esperanto kursused, nõutud 10-aastase teenistuse puhul autasu, korraldatud väljasõit, tutvustatud üldkoosolekul uusi sotsiaalseadusi, kõiki vallandatud teenijaid on püütud kaitsta nii palju kui võimalik, vastav komisjon töölisvanematega töötas välja kava uuteks tasunormideks ja kuuteenijateks üleviimise nõude, mis esitati linnavalitsusele, samuti sai korraldatud suure „laine löömise“ töölisnõukogu valimised, oma liigete ja nende lastele jõulupuu jne.

Juhatuse tegevus kiideti heaks, samuti kinnitati rahaline aruanne Kr. 924,50 tasakaalus ja eelarve võeti Kr. 310 suuruses vastu. Liikmemaks jäeti endiseks, kuigi mõningate ringkondade poolt olevat avaldatud soovi selle alandamiseks, lootusega, et see aitavat kaasa organiseerimistöele, mis aga täiesti petlik lootus, mida praktika seni pole tõestanud.

Koosolekul valiti 3-liikmeline valimiskomisjon, kuna juhatusse valiti hiljem kinnisel hääletusel eelnim. komisjon korraldusel Velks, Nuga, Veges, Miller, Tonto, Ruhno ja Venek. Revisjonikomisjoni Laos, Miller, Trepp, Kivi ja Kuhlbach.

E. T. Kesklüü instr. I. Mihkelson selgitas 1. maiga ühenduses olevaid küsimusi, transporttöölise konverentsi, millest otsustati võtta osa ning tutvustas ühtlasi Töölisharidusliidu tööd, millele ka tänavraudteelased peaksid pühendama juba lähemas tulevikus elavat tähelepanu.

VILMSI MEHED AMETIÜHINGULISE LIIKUMISE LÕHKUJATENA.

Laupäeval, 16. apr. peeti Tallinna kondiitritöölise ühine koosolek seisukoha võtmiseks uue maiusainete maksu suhtes. Nagu võis arvata sellasest sigri-migri koosolekust, kujunes see täielikuks ennevalimiseeliseks „loomuse“ tõmbamiseks Vilmsi meeste poolt. Kõigis maailma kurjas tunnustati „sotsid“ süüdi ja et leida uut pääseteed, tulevat asutada uus kondiitrite ametiühing, mis erapoetuse viigilehte kandes ei tohtivat patusele Tõnis-mäele asuda, vaid Vilmsi ja Naeri töökoonduse ruumesse. Huvitav veel, et uue ajutise juhatusse valimisest võtsid ääe agarusega osa ka töösturid. Seda koomilist juhatast valiti juba teist korda ja arvatavasti tuleb tulevikuski veel mõni „ühine“ koosolek pidada juhatusse moodustamiseks, mis kuidagi jalgu alla ei saa.

Meie ametiühingulises liikumises aga sellane kollane ühingu äbarik mingit rolli ei mängi, kuid ainuke kahju on sellest, et tolle kaudu võib vedada eksiteele mõni teadmatu tööline, kes sinna kogemata võib sattuda.

NEIST, KES TEISI TEENIVAD.

Tartu Kelterite ühingu tegevus on viimastel aastatel stabiliseerunud ja praegu on käsil organiseerimine laiemas ulatuses. Tahtakse tömmata kaasa ka Valga ja Viljandi restoraaniteenijaid, kuna Pärnus on iseseisev ühing, samuti Tallinnas. Ühingul on kaunis tugev matusekassa — 200.000 s. põhikapitaliga ja jooksva arvel 80.000 s. Surma korral antakse omastele toetust 120 kr. plus liikme poolt sissemakstud summa. Peale selle on antud omavahelisi toetusi haiguse korral.

TARTU KIVITÖÖLISTE ÜHINGUST.

Tartu Kivitöölise ühing on eesti vanemaid ametiühinguid. Möödunud aastal pühitseti 20-a. juubelit. Ühingu liigete arv on möödunud aastal kasvanud. Praegu kõigub liigete arv 80—90. Ühing on möödunud aastal korraldanud pidusid, perekonnaõhtuid ja võtnud mitmesuguseid töid ehitusalal teha, milline asjaolu on aidanud ühingu tegevusele tunduvalt kaasa. Ühingul on ka oma matusekassa, kust surma korral antakse 50 kr. raha plus pärg ja surnuvanker. Liikmed maksavad matusekassasse peale liikmemaksu 1 kr. aastas matusekassa maksu.

ORGANISEERIMISKOOSOLEK TARTU MAALRITELE.

Tartu Maalritöölise ametiühingu liigete arv on möödunud aastal näidanud tõusu ja praegusel juhatusel on kavatsus hiljemalt mais korraldada organiseerimiskoosolek uute liigete võitmiseks ja ametiühingulise mõtte levitamiseks. Samuti tahetakse võtta töid ametiühingu kätte.

KAEVANDUSTÖÖLISTE ORGANISEERIMISKOOSOLEK.

Kukuruse Kaevandustöölise ühing korraldas puhkepäeval, 3. apr. s. a. organiseerimiskoosoleku, millel kõneles Kesklüü instr. J. Mihkelson organiseerimistööst, selgitades üksikasjalikult ametiühingu usaldusmeeste ülesandeid. Peale avaliku kõnekoosoleku järgnes ühingu üldkoosolek, kus J. Mihkelson kõneles lähemalt ametiühingute tekkimisest ja arengust. Peale kõne võeti vastu ühingu ja töötaoleku vastu kindlustuskassa kodukorrad mõninga vähema muudatusega ja kinnitati eelarve 249,75 kr. suuruses.

SISUKORD: 1) Rahvusvahelise Ametiühingute Liidu läkitus. 2) Eesti töölisklassile. 3) 5 aastat Eestimaa Töölisühingute Kesklüü tööd. 4) E. T. Kesklüü nõuab hädaabitööde jätkamist. 5) Eesti Transporttöölise ühingu konverents. 6) Eesti Raudteelaste Ühing 5 aastane. 7) Saksa Ametiühingute Liidu erakorraline kongress. 8) Piik Soome ametiühingulise liikumise arenemisteedele. 9) Ametiühinguline välismaine ringvaade. 10) Ametiühinguline sisemine ringvaade.

Toimetaja: E. Joonas, K. Must, L. Metslang, J. Mihkelson. Vastutav toimetaja: K. Must. Väljaandja E. Töölisühingute Kesklüü. Ilmub Tallinnas kord kuus. Tellimishind: aastas 60 senti, 6 kuud 30 senti, üksiknumber 5 senti. Toimetaja ja talitus: Tallinn, V. Pärnu 31—4, tel. (2)24-74 Kirjast. o.-ü. „Täht“ trükkikoda, V. Pärnu mnt. 31. 1932.